

— Panu E. S. Nazwisko Franciszka Zabłockiego godne jest zająć zaszczytne miejsce między polskimi pisarzami dramatycznymi. Autor *Fircyka w Zalotach* i *Sarmatyzmu* był najznakomitszym komedjo-pisarzem epoki Stanisławowskiej. Pod tym względem malarz, który wykonał kurtynę dla Teatru Rozmaitości — nie zgrzeszył przeciwko historii literatury dramatycznej. Co do Hansa Mathisa, — sztuka ta może zasługuje na różne zarzuty, prócz demoralizowania widzów. Redakcja zresztą, w czasie właściwym, wyraziła już swoje zdanie o tym dramacie.

— Złożono w Redakcji „Kurjera Warszawskiego“: od Stanisława D. rs. 1, od Andrzeja G. kop. 50, od Andrzeja K. kop. 30, dla biednego szewca z ulicy Wroniej Nr 26.

— Pani K. z B. S. Kwestję tę podnosiliśmy już kilkakrotnie.

— Pani Marji M. Spóźnione.

— Panu N. N. Pośrednictwa w tej sprawie Kurjer przyjąć nie może — należy to do Sieradzan.

— Zarząd Gł. Domu Schronienia Starców i Sierot Starozakonnym w Warszawie podaje do wiadomości, że z dniem 1 (15) lipca r. b. znajdowało się w Zakładzie osób 102, w ciągu kwartału III przybyło 85, ubyło 88 pozostało na d. 1 (13) października osób 99. Dzienna przeciętna liczba ludności wynosiła 100. Do Ochrony uczęszczało w przecięciu dziennie 45 dzieci, razem przeto Gł. Dom Schronienia udzielał opieki przeciętno 145 osobom. Oprócz tego z kwalifikacji Warszawskiego Zarządu Gminy oczekuje przyjęcia do instytutu kandydatów 13, to jest starców 4, sierot 9.

Ofiary w ciągu czasu od 1 (13) lipca do 1 (13) października były następujące:

WW. bracia Kaftal rs. 10, dla chóru rs. 10, L. Lewita rs. 10, Sternberg rs. 2, SS-wie Leona Löwenberg rs. 35, dla chóru rs. 10, Jan Bersohn rs. 10, Matinger rs. 1, Fabian Lande rs. 6, Dr. Rotwand rs. 6, Mikołaj Rotwand rs. 3, S. Neumann rs. 6, J. R. 1, M. Wotmann rs. 15, Marja Rotwand rs. 30, dla chóru rs. 10, S. Rotwand rs. 25.

Ze skarbon zebrano w ciągu 1-go półrocza rs. 77 kop. 55, w wilg dnia odpustu zebrano w synagogach rs. 73 kop. 74, razem wpłynęło gotówką rs. 311 kop. 29. Z ofiar w naturze od WW. Gotaftuss 6 koszul bobiczych, Wustbluma optyka pasek rupturowy, Libera Korngold 10 f. tabaki dla starców. Za powyższe ofiary, Zarząd ma honor wynurzyć ofiarodawcom uprzejme podziękowanie imieniem Starców i Sierot Zakładu.

☞ W dniu 31 z. m., w Lausanne, w Szwajcarii, w kościele Panny Marji, pobłogosławionym został związek małżeński pomiędzy p. Stanisławem Pieczyńskim, właścicielem dóbr ziemskich, synem Ignacego i Anny z Ligówskich małżonków Pieczyńskich, a p. Emmą Reichenbach, córką nieżyjących rodziców Karola i Sylwii z Ricon małżonków Reichenbach. W tymże samym dniu Państwo młodzi pożegnani na dworcu kolei przez licznie zebranych Przyjaciół i Rodziny, wyjechali do Królestwa Polskiego. —15564—

Z Sieradza, dnia 1 listopada 1874 r.

Z jednej ostateczności często wpadamy w drugą. — Zdanie to możnaby zastosować do panów korrespondentów sieradzkich. Po zrobieniu pierwszego wyłomu w roku zeszłym listami Szaraczka, umieszczanymi w „Kaliszaninie“ posypały się jak grad korespondencje do różnych pism, najpierw jako odpowiedzi na wspomniane listy, następnie zaś o rzeczach i wypadkach bieżących, ale była to tylko krótka chwila, potem wszystko ucichło, a przecież znaleźliby się u nas ludzie zdolni i wykształceni, których korespondencje mogłyby zainteresować szersze koło czytelników, potrzeba tylko trochę dobrej woli, wtedy i o przedmiotach nie byłoby trudno.

Sieradz, pomimo że położony w środkowym punkcie pomiędzy Kaliszem i Łodzią, otoczony przytem do koła małemi miasteczkami, nie wiele jednak przedstawia ruchu przemysłowego, wina to zapewne utrudnionych komunikacji; to też mieszkańcy obiecują sobie wielkie korzyści i wzrost miasta po dojeździe do skutku projektowanej kolei z Łodzi przez Sieradz do Wieruszowa z odnogą do Kalisza. Sieradz jest rzeczywiście w korzystnym położeniu i może mieć przyszłość przed sobą, bo jako punkt środkowy, byłby miejscem, z któregooby rozchodziły się pociągi, lecz nadzieje okolicznych miast mogą się okazać płonnemi.

Kolej każda przynosi nieobliczone korzyści dla ogółu, jako środek ułatwiający przywóz i wywóz towarów, ruch osób i t. d., pomimo to dowiedzionem jest wielu przykładami, że miasteczka małe nie tylko nie zyskują, ale bardzo często tracą na przeprowadzeniu kolei. W skutek właśnie ułatwionej komunikacji z większemi miastami, upada ów drobny handel, będący dziś źródłem zarobku tyłu rodzin, artykuły żywności, drzewo, lokale, robotnik — wszystko to drożeje tak, że korzyści materialne z przeprowadzenia linii często nie są w stanie wynagrodzić strat poniesionych.

W Sieradzu połowa ludności wynoszącej przeszło 6,000 jest wyznania Mojżeszowego. Z małym wyjątkiem cały prawie handel spoczywa w ręku żydów, z tego też zapewne powodu i liczba faktorów, tych pijawek, ciągnących na każdym kroku z nas zyski, jest tu większą jak gdzieindziej. Pośrednictwo faktora tak

już weszło w zwyczaj, że najmniejszy interes nie może być załatwionym bez niego, handlujący np. musi się im opłacać, bo w przeciwnym razie faktor prowadzi kupującego tam, gdzie się spodziewa wynagrodzenia — w tym więc wypadku korzysta podwójnie: tak z sprzedającego jak i z kupującego. Przy wszystkich pośrednictwach dzieje się podobnie, to jest, że faktora opłaca jedna i druga strona. Czasby więc nareszcie oswobodzić się od tego haraczu, jaki niepotrzebnie sami na siebie nakładamy.

Mówiąc o faktorach, czuję się w obowiązku wspomnieć o pewnej klasie starozakonnych, to jest o tak zwanych bankierach. Są to indywiduala, rozpoczynające swój zawód z małym najczęściej kapitalikiem, spełniają oni zwykle zajęcia faktorów, wypożyczając przytem pieniądze w drobnych kwotach, pobierają lichwiarskie procenta przenoszące nieraz kapitał. Znam np. osobę, która będąc w nagłej potrzebie pożyczyla 10 rs. z obowiązkiem oddania za miesiąc 15 rs. Fakt to zbyt rażący, ale na nieszczęście bardzo często się powtarza. Jedynym środkiem, mogącym, jeżeli nie zupełnie, to przynajmniej w znacznej części złe usunąć, byłaby kassa oszczędności — pożyczkowa, której dotąd napróżno oczekujemy. Ze kassa taka miałaby za sobą wszelkie warunki powodzenia, oraz jakie korzyści przyniosłaby mieszkańcom, nie potrzebuję tego dowodzić, za przykład niech posłużą miejscowości, gdzie podobne instytucje oddawna istnieją. Pożary, które ciągle w okolicach widzimy, dotąd nas dzięki Bogu omijają, powinny być jednak przestroga, abyśmy stali się zawczasu o środki mogące w razie wypadku zapewnić nam skuteczną pomoc, mówię tu o straży ogniowej.

Po każdym większym pożarze, dopóki nie przejdzie wrażenie, pojawiają się projekta urządzenia straży, lecz jak dotąd, kończy się wszystko na projektach. Ludzi, którzyby chętny udział w tem wzięli nie brak, narzędzia ogniowe choć w małej ilości są, najgorzej więc zrobić początek, a braki i potrzeby, jakiby się okazały łatwiej powoli uzupełniać. Przez pewien czas byliśmy bardzo zaniepokojeni podrzuconym listem bezimiennym z ostrzeżeniem, że Sieradz wkrótce będzie spalony. List ten był widocznie figlem jakiegoś dowiecipnisa, który nic złego nie zrobił, bo z obawy staliśmy się ostrożniejsi.

Rewiry nocne odbywają dotąd obywatele lub ich zastępcy, używanie jednak zastępców uważam za niewłaściwe.

Najemnik płatny rzadko spełnia swoje obowiązki, ale najczęściej pospacerowawszy dopóki ruch jest w mieście idzie następnie spać, gdyż jest pewnym, że go nikt pilnować nie będzie. Jeżeli już mamy mieć zastępców, to przynajmniej wybierzmy z pomiędzy siebie jednego lub dwóch obywateli, którzyby nad nimi mieli kontrolę, wtenczas podobna straż może oddać miastu prawdziwe usługi, bo dziś jest tylko niepotrzebnem wyrzucaniem pieniędzy, jakie najemnikom płacimy.

Od pożarów przejdźmy do rzeczy weselszych. Projektowany jest tu teatr amatorski, sztuczki już zdecydowane na dwa przedstawienia, idzie tylko o zebranie amatorów, co nie jest łatwą rzeczą, mamy jednak nadzieję, że trudność ta, jak lat poprzednich, tak i dziś, usunięta zostanie.

O odczytach z których dochód przeznaczany bywa na zakłady dobroczynne, nic jakoś nie słyhać, chociaż na nadchodzące coraz dłuższe wieczory miłą byłoby dla nas rozrywką, nie wątpię, i panowie prelegenci i tym razem nie odmówią swej pomocy. Dotąd wszystkie odczyty, z wyjątkiem jednego, „O deszczu i pogodzie“, miały dobre powodzenie; podług mnie, dochody byłyby jeszcze większe, gdyby cena biletów zniżoną została. 30 kop. raz, dwa, da każdy chętnie, lecz podobny wydatek częsty dla niejednego jest za wielki, przytem jeżeli odczyty mają spełnić w zupełności swe zadanie, potrzeba, aby na nie uczęszczała jak największa liczba rzemieślników, oraz ludzi mniej wykształconych, może zaś do tego w znacznej części zachęcić niska opłata.

Goszcząca u nas trupa p. Zamojskiego, wyjechała w poniedziałek do Łodzi, z żalem do mieszkańców za niepowodzenie jakiego doznała. Kiedy przed 3 miesiącami przybył p. Z. z swoim towarzystwem, był bardzo mile przyjęty; dobozem zaś sztuk i staranną grą artystów, umiał sobie zjednać względy publiczności zbierającej się licznie na każde przedstawienie. Dawszy 10 przedstawień p. Z. wyjechał do Łodzi, z kąd przed trzema tygodniami do nas powrócił. Afisze ogłosiły o pierwszym przedstawieniu, publiczność rozkupiła bilety i przyszedłszy o naznaczonej godzinie, zastała... teatr zamknięty. Wszyscy zdziwieni i niezadowoleni rozeszli się do domów. Takie primaprilis było szczególniej niemilom dla obywateli, którzy z dość odległych miejsc poprzyjeżdżali napróżno. Na drugi dzień p. Z. ogłosił usprawiedliwienie tłumacząc się, że z powodu nieporozumienia z muzyką, nie mogło być przedstawienia; muzykanci zaś na robione

im później wymówki, twierdzili, że oni chcieli grać, a przedstawienia nie było dla braku aktorów, którzy dopiero w ciągu tygodnia zaledwie się pojeżdżali. Trudno było dojść kto ma rację; publiczność jednak przypisywała winę dyrektorowi, i słusznie, gdyż ogłaszając przedstawienie, powinien był mieć muzykę zapewnioną.

Pisząc już o pretensjach Sieradzan słusznych do p. Z., muszę powiedzieć prawdę: miewają czasem i niesłuszne, np. do księżyca, że świeci pięknie wtenczas kiedy miasto jest oświetlone latarniami, a chowa się i pograża nas w zupełnej ciemności, gdy ani jedna latarnia nie jest zapalona; to znów do deszczu, że nigdy nie chce zastąpić stróży i pokropić ulic przy zbyt późnem zamiataniu, tumany więc kurzu powstające z tego powodu, nie pozwalają oddychać mieszkańcom. Ale nie obawiajcie się mili Sieradzanie, nie wydam już więcej waszych sekretów, chyba... w następnej korespondencji. Sieradzanin.

— Wiadomo, że w Odessie odbył się niedawno zjazd przedstawicieli niektórych kolei żelaznych, o którego uchwałach donosiliśmy w swoim czasie. Zjazd, pomiędzy innemi, rozstrzygał kwestję istniejącej teraz klasyfikacji towarów. Obecnie, gazety rossyjskie donoszą, że w miesiącu bieżącym zbierze się nowy kongres, którego celem będzie ułożenie nowej taryfy towarowej.

— W sądzie okręgowym odeskim, występowała niedawno w charakterze obrońcy we własnej swej sprawie kobieta; przeciwnikiem jej był adwokat fachowy. Niewiemy czy rezultat procesu uwieńczył zwycięstwem ten odważny debiut pici pięknej na nowem polu, będący dotychczas nieznanem zjawiskiem w dziedzinie sądownictwa.

— W Żytomierzu, przed niedawnym czasem, pani Wysoczańska otworzyła szkołę rzemieślniczą dla kobiet. W szkole tej uczennice kształcą się w krawiectwie, szewctwie, introligatorstwie i perukarstwie.

— Stary dozorca więzienia w Petersburgu, jak donosi jedno z pism tamecznych, dowiedziałwszy się od lekarza, że zaledwie kilka dni będzie mógł jeszcze przeżyć, przywołał żonę i rzekł do niej: „Widzisz mateczko, wszystko drożeje, i wszędzie coraz większe panuje oszustwo, chcę więc zapewnić się, że po śmierci mojej, nikt cię nie skrzywdzi; sprowadź mi kupca“. Żądaniu jego stało się zadość, i wezwany kupiec dostarczył staremu pud cukru (jak wiadomo w Rossji ludność używa mało cukru do herbaty), pud herbaty, i całą skrzynię świec stearynowych. „Dość ci tego będzie na całe życie“, powiedział wtedy stary do żony. Następnie posłał po handlującego drzewem, u którego kupił pewną ilość drzewa na opał, później po tandeciarza, któremu sprzedał swoje suknie, i nakoniec po długim targu, zawarł umowę z trumniarzem. „Z tymi ludźmi, rzekł po odejściu trumniarza, nie można sobie dać inaczey rady, są to łotry; jeśli się idzie do nich wtedy dopiero, gdy trup już leży w domu, każą sobie płacić podwójnie“. W pięć dni potem, stary dozorca umarł rzeczywiście, pozostawiając wdowie, oprócz wspomnianych zapasów, mały jeszcze fundusik i pensję, którą mu wypłacano za długoletnią służbę.

Kronika zagraniczna.

× Doktor Neumajer przedstawił niedawno berlińskiemu Towarzystwu jeograficznemu aparat fotograficzny dla oznaczania temperatury i kierunku prądów w morzach na wielkiej głębokości. Aparat ten składa się z skrzynki miedzianej zamkniętej hermetycznie, do której przymocowany jest aparat w postaci rudla. Wewnątrz znajduje się termometr z żywego srebra i kompas, każdy w szklanych kapturach, do których wpuszczono nieco azotu. Mała bateria elektryczna dopełnia aparatu. Aparat ten przywiązuje się do ołowianki i spuszcza ją do tej głębokości którą chcą zbadać: działanie prądu na rudle znagła aparat do przyjęcia położenia równoległego prądowi; podług odpowiedniego położenia rudla, kompasu i jego igły otrzymuje się kierunek prądu. Termometr w tym czasie oznacza temperaturę otaczającej go sfery. Aby te oznaczenia nie mogły uleść zmianie, kiedy aparat wyjmowany jest z wody, rozkładają papiery fotograficzne około instrumentów. W daną chwilę przepuszczają prąd elektryczny przez azot. Powstaje wtedy silne światło i działa chemicznie na papier w ciągu dostatecznego czasu, aby na nim odbiło się wyobrażenie igły i wysokości merkurjuszu w termometrze. Obserwacja przy podobnym aparacie odbywa się w trzy minuty.

× Sławny welocypedysta p. Stanton, założył się niedawno w Londynie, że w ciągu 8 i pół godzin przebieży na welocypedzie 100 mil angielskich. Pierwszą 10 mil zrobił on w ciągu 37 minut; przebywszy 43 mile odpoczywał przez 19 minut, i posilił się dwoma biszkoptami umaczanemi w koniaku. Odpoczął także nieco na 63 i 74 ej mili. Lecz wyczerpał zupełnie

niły robiąc 97 milę i musiano go z pola popisu wynieść na rękach.

× Przeciw paleniu trupów odbyła się temi dniami w Londynie nader burzliwa demonstracja. Na posiedzenie komisji budowlanej, gdzie odbywały się rozprawy w tym przedmiocie, wdarło się około 200 kobiet, które głośno protestowały przeciw paleniu zwłok, jako ubliżającemu idei cywilizacji współczesnej. Skoro prezes zebrania, adwokat Turnbull, zaczął obstawać przy swym wniosku, kobiety przerwały mu: „Spalcie mówię! Niech spróbuje, czy przyjemnie jest leżeć w piecu i piec się!“. Z wielkim trudem udało się uspokoić kobiety. Przed domem posiedzeń zebrał się tłum kilkudziesięcny, który powitał Turnbulla przy wyjściu krzykiem oburzenia i głośnym sykaniem.

× Na propozycję dyrektora teatru dworskiego w Berlinie, Rosenthala, który prosił Dumasa syna, aby zezwolił na przedstawienie sztuki jego: „Monsieur Alphonse,“ autor nadesłał telegram: „Pas de reponse, Ne veux pas traire avec Berlin.“ Po dłuższych jednak naleganiach ze strony dyrektora „sztuka“ zawarła z „pieniędzmi“ przymierze, i utwór francuzki miał się w tych dniach zjawić na scenie pruskiej, naturalnie w przekładzie niemieckim.

× W roku 1873 opuściło Niemcy i powędrowało do Ameryki 110,674 indywiduów szukających szczęścia. Emigracja zatem w porównaniu z r. 1872 zmniejszyła się o 10,000 ludzi. Z właściwej monarchji pruskiej wywędrowało 65,814 osób, o 15 tysięcy mniej niż w roku poprzednim zmniejszenie się zatem emigracji wypada przeważnie na korzyść specjalnego Królestwa Pruskiego. Największy zaciąg emigracyjny był z prowincji pruskiej (Prowinz Preussen) ta prowincja dostarczyła 15,450 ludzi. Po niej idzie Pomerania — 13,725, Poznańskie — 11,059, Hanower 6,058, Szlezwig-Holsztyn 6,086, Brandeburg 3662 — sześć pozostałych prowincji przeszło 11 tysięcy. W południowych Niemczech wychodztwo jest daleko mniejszym niż w północnych. Z Bawarii, Wirtembergji, Księstwa Hohenzollern, Badenu, Hessji — wyszło razem 20,700 osób, o 4 tysiące blisko mniej aniżeli wypada ze stosunkowego rozkładu przy porównaniu z monarchją właściwie pruską a o 6 tysięcy mniej, jeżeli do monarchji pruskiej dołączony będzie jeszcze Meklemburg Schwerin. Podczas kiedy w pięciu pomienionych krajach południowo-niemieckich wypada 1 wychodziec na 438 mieszkańców (bez małż) w monarchji pruskiej, wziętej oddzielnie wypada 1 na 372, a wziętej razem z Meklemburgiem 1 na 347. W samej Meklemburgji tej klasycznej ziemi porządku i szczęścia na 85 mieszkańców 1 wychodzi do Ameryki. W W. Księstwie Poznańskim stosunek jest jak 1 do 143; okazałby on się daleko mniej jeszcze korzystnym, gdybyśmy mieli wykazy ludności w tych powiatach, w których głównie dokonywa się wychodztwo. O Saksonji nie znajdujemy wzmianki. W każdym razie nie wielu ochotników znajduje ideę szczęścia za oceanem. Kraj ten posiada najlepsze stosunki w Niemczech może nawet i w Europie całej.

+ W dniu 5 b. m. w kościele św. Antoniego przy ulicy Senatorskiej, odbyło się jak corocznie, Nabożeństwo żałobne, za spokój zmarłych artystek i artystów teatrów warszawskich.

Podczas nabożeństwa, artyści opery, odpiewali na chórze Rebiem Stefaniego i Modlitwę pańską Moniuszki.

+ Zwłoki ś. p. Bromirskiej, zmarłej w Florencji, zostały sprowadzone z zagranicy koleją żelazną przez Kutno, Płock, do wsi Starożreb, gdzie złożono je w grobach miejscowego murowanego kościoła. W dniu dzisiejszym tak w kościele Ś-go Krzyża w Warszawie jak i w zmiankowanym kościełku w płockiem odbyły się nabożeństwa za zmarłą dziedziczkę Starożreb, Bronirzyka i t. d.

+ Jutro, o godzinie 10ej z rana, odprawioną będzie za duszę ś. p. Jana Thomas, żałobna Wotywa, w kościele Stej Anny, przy ulicy Krakowskie-Przedmieście; na którą pozostała żona z dziećmi i wnukami, zaprasza. —15641—

+ W dniu jutrzejszym, o godzinie 9tej z rana, odbędzie się żałobne Nabożeństwo w kościele Przemienienia Pańskiego, przy ulicy Miodowej, za duszę ś. p. Władysława Piskorskiego, byłego Urzędnika Komisji Sprawiedliwości, na które pozostała żona, zaprasza Krewnych, Przyjaciół i Znajomych. —15554—

+ Dnia 7 b. m. to jest w sobotę o godzinie w pół do jedenastej z rana, odbędzie się żałobne Nabożeństwo za duszę ś. p. Łukasza Karlińskiego, na które pozostała żona wraz z dziećmi zaprasza Krewnych, Przyjaciół i znajomych. —15673—

+ W przyszły poniedziałek, to jest dnia 9go b. m., jako w rocznicę śmierci ś. p. Teresy z Orłowskich Szymanowskiej, odbędzie się Nabożeństwo żałobne za jej duszę w kościele Przemienienia Pańskiego, przy ulicy Miodowej, o godzinie 10tej z rana. —15587—

+ Tym wszystkim, którzy raczyli przyjąć udział

w odprowadzeniu na wieczny spoczynek córki mej A deli, serdecznie dziękuję. August Zabierzowski.

Wiadomości Polityczne.

Korrespondent „Gazety Kolońskiej“ z Paryża piszący pod znakiem trójkąta, a nawiasem mówiąc, urzędnik ambasady niemieckiej, takie uwagi dołącza do wspomnionego wczoraj listu p. Broglie: „Pomimo tego zaprzeczenia, pisze on—pozostaje niewzruszonym fakt, że hr. Arnim przyjął jak najczynniejszy udział w intrydze i że bez jego wdania się w sprawę przysiężeń (stronnictwa wsteczne, którym przewodził w dniu 24 maja Broglie), niemieliby nigdy odwagi strącać Thiersa w chwili, gdy jeszcze wojska niemieckie pewną część Francji w mocy swej trzymały“. Dalej korrespondent prostuje własne zeznania przeistoczone przez księcia Broglie w owym liście zaprzeczającym i pisze: Nie mówiono wcale na tem miejscu, iżby Broglie posyłał emisariuszów (sic) do hrabiego Arnima, doniesiono tylko, że hrabia posłał emisariusza (którego nazwisko dobrze jest znane w kołach orleanistowskich), do przewodców orleanizmu, aby ich do prędkiego działania zagrzać i nie po raz pierwszy już udzielić im zapewnienie, że ze strony rządu niemieckiego nie mają się czego obawiać. „Nie wchodząc bliżej—kończy korrespondent—we wszystkie paplaniny dziennikarskie w tej sprawie, dodam tylko, że dokumenta ogłoszone w „Presse“ wiedeńskiej w przedmiocie soboru w pewnych kołach paryżkich znane były z treści swej głównej już na cztery tygodnie przed ogłoszeniem. Nazwisko osoby, która dokumenta te doręczała, również nie jest żadną tajemnicą“.

Można się po tem nowem stwierdzeniu doniesienia pierwotnego, spodziewać wystąpienia tak ze strony Arnima jak i księcia Broglie, któremu nie o byłego posła niemieckiego, ale o samego siebie, o swoje stronnictwo chodzić musi. Koalicja z 24 maja i tak już potworna, gdyby się jeszcze zmieniła w koalicję z dyplomacją niemiecką, z dyplomacją tak nieprzyjazną Francji jak była arnimowska, musiałaby utracić szacunek w oczach narodu, a przynajmniej tej części inteligentnej, która na straży honoru narodowego stoi.

Pojutrze już odbędą się w trzech departamentach: Drôme, Oise i Nord, wybory do zgromadzenia narodowego, a według ostatnich wiadomości republikanie nie ustalili jeszcze zgody pomiędzy sobą w departamencie Oise i dają obraz gorszących nieporozumień, osobistych ambicji i braku istotnej dzielności politycznej. Z dwóch kandydatów ani Rousselle ani Levasseur nie występują tak jak w dzisiejszej Francji opinie republikańskie występować są zobowiązane. „J. des debats“ przypomina skłóconym kandydaturę Barodeta z kwietnia 1873 r., i bardzo trafnie zwraca uwagę, że jeśli republikanie chcieli doświadczyć potęgi doktryna krącochwych, to nie dowodzą wcale udołności politycznej obierając do tych doświadczeń jeden z najbardziej konserwatywnych departamentów we Francji. Departament ten wysłał od siebie do zgromadzenia któregoś z książąt orleańskich. Podobno Grevy, Gambetta i Simon pracują nad ustaleniem jednności w obozie republikańców stawających pojutrze do wyborów, ale czy będzie co z tej ich pracy? Przydałaby się ona na szerszym polu, w życiu parlamentarnem. Rozmaite frakcje i frakcyjki lewicy i lewego środka powinnyby raz pomyśleć o ułożeniu programu wspólnego z temi głównymi zasadniczymi punktami, które i mniej i bardziej gorący, za podstawę działań swoich uważać muszą. Wytworzenie się wielkiego stronnictwa republikańskiego przyspieszyłoby wytworzenie się Rzeczypospolitej we Francji.

Thiers po powrocie z Włoch od 25 października bawi w Nicei. Bez hałasu miewa częste przemowy do dziennikarzy i budzi zajmujących się życiem publicznem: nie życzy sobie aby myślom jego nadawano rozgłos, który i tak już podczas pobytu wice-prezydenta we Włoszech,—był solą w oku Mac-Machonowi i jego koterii. Dzienniki uważają się za upoważnione do ujawnienia jedynie tego ducha w jakim Thiers działałność swą oratorską w Nicei prowadził. Ex prezydent działał w duchu patriotycznym. Zdaniem jego w Nicei niema właściwych szczerych separtystów. Ale gdyby i tak było,—gdyby Francja przez nieprzewidziane nieszczęścia znalazła się w obec zamiaru odstąpienia tej prowincji— to jeszcze wtedy we Włoszech nie znalazłby się nikt ani rząd, ani stronnictwo, ani osobistość żadna, któraby ten dar wdzięczności włoskiej odebrała chciała.— Może to optymizm, ale uczciwy i zbawienie na opinię publiczną w hrabstwie wpłynąć mogący.

Bonapartyści na dzień zaduszny wysłali z Paryża wieniec fiołkowy na grób Napoleona III z napisem: „Paryż ukochanemu swemu Cesarzowi“. Wysłanie takiego wieńca z deputacją 20 bonapartystów nie mogło nastąpić bez wiedzy policji lecz wiadomo jaki duch ożywia policję paryżką i czego doznali od niej deputowani reprezentanci narodu w początkach czerwca r. b.

Rozboje w Sycylii zwróciły uwagę Anglii na niebezpieczeństwo w jakim znajdują się interesa materialne obywateli angielskich tak osiadłych na wyspie jakoteż i utrzymujących z nią stosunki. Derby wystosował w tym przedmiocie notę; Visconti przyrzekł użycie środków energicznych przeciwko rozbójnictwu. Minghetti nakazał juncie likwidującej majątki klasztorne w Rzymie przedstawić sobie wszystkie rachunki dla odparcia zarzutów jakie podniósł przeciwko postępowaniu rządu włoskiego bisk. orleański Dupanloup, który za swoją manifestację otrzymał podziękowanie od Papieża. Wybory do parlamentu włoskiego, mającego się zebrać w końcu tego miesiąca w nowym komplecie zaczną się pojutrze a ukończą 15 b. m. Garibaldi utrzymuje swą kandydaturę w pierwszym okręgu Rzymu; jest ona nie na rękę rządowi, bo wybór nie ulega wątpliwości a wejście bohatera jednności włoskiej do parlamentu spotęguje opozycję. Lamarmora napisał do wyborców swoich odezwę, w której rzeka się mandatu; nie chce on stawać w nieprzyjaźni z gabinetem a musiałby przeciwko polityce jego wystąpić, gdyby się znalazł w parlamencie. Szczególniej organizację armji przedsięwziętą przez rząd uważa Lamarmora za zgubną dla Włoch; przy tej organizacji kraj dojsz będzie musiał do bezwładności militarnej.

Władze pruskie postępują z wielką stanowczością z księżmi, którzy ulegli skutkom legalnym praw majowych. Książd Schneiders w Trewirze, wydalony z miasta powrócił na dzień wszystkich świętych i odprawiał nabożeństwo w kościele; zaledwie odszedł od ołtarza zatrzymano go i wydalono z okręgu trewirskiego, w którym pobyt ma sobie wzbroniony.—Hr. Józef Mielżyński, członek Izby panów uwięziony przy zabieraniu ksiąg kościelnych z parafji której jest opiekunem świeckim (Kirchenpatron) został wypuszczonym na wolność. Kaz. Niegolewski z Włocławek wytoczył nadprezydentowi poznańskiemu i landratowi trzemskiemu proces o niewłaściwe pozbawienie wolności.

Na wtorek spodziewano się zaatakowania Irunu przez karlistów. Rząd wysłał tam posiłki z 10 batal. i 3 baterji. Flotyła hiszpańska poniszczyła wszystkie drobne statki stojące w portach kantabryjskich od Bilbao do Santander, aby utrudnić ewentualną kontrabandę. Ludność nadbrzeżna miała poskładać ze znanie, że dotychczas karliści nie przywozili tam broni ani amunicji. Ministerjum hiszpańskie nie zaniedba z zeznań tych skorzystać dla odparcia wywodów repliki nad którą p. Decazes już pracuje.

P. S. Sąd krajowy w wyższej Austrii wezwał wiadomego literata Juljusza Langa do złożenia zeznań w sprawie Arnimowskiej—sprawa ta ledwo w początku stycznia przyjdzie pod wyrok sądu. Przez cały ten czas Arnimowi nie będzie wolno wydalic się z kraju.

„Monitor“ paryżki zapowiada zmianę traktatów handlowych między Włochami, Anglią, Francją, Belgią i Holandją.

„Reichsanzeiger“ ogłasza postanowienie cesarskie zaprowadzające nad Alzacją komitet krajowy, który działać będzie w charakterze mężów zaufania. Do tego komitetu każdy sejmik okręgowy wysła 10 deputowanych i 3 zastępców.

Dziekan Rzeczniewski, który rzucił był kłatwę na Kubeczaka został aresztowany i odstawiony do Plezsewa.

W środę z rana karliści zaczęli ostrzeliwać Irun. W pobliżkiem Fuenterrabia nad morzem wylądował oddział wojsk rządowych, z 1,000 ludzi.

Depesze telegraficzne.

Warszawa, d. 6 listopada, g. 12 w poł.

Berlin 5-go. Ogłoszony już został dekret cesarski wyznaczający dla Alzacji i Lotaryngji komisję z trzynastu członków do opinjowania o projektach prawodawczych, oraz do przedsiębrania pewnej kategorii środków administracyjnych. Na dzisiejszem posiedzeniu sejmku oświadczył minister wojny przy rozprawach nad projektem lądnszturmu, że wbrew poglądów prasy zagranicznej lądnszturm służy jedynie do obrony nie do podboju.

Paryż 5go.—Urzędowe.—Z Irun we czwartek wieczorem.— Bombardowanie trwało dzisiaj nie sprawiając wielkich szkód. Karliści doznali wielkich strat.

Paryż 5go.— Korrespondent „Journal des debats“ pisze, że Ministrowie Niemiec i Hiszpanji w Lizbonie, zaproponowali świeżo Królowi portugalskiemu, aby się ukoronował na Króla hiszpańskiego. Dołączyli uwagę, że gdyby król propozycji nie przyjął, Niemcy poparłyby ustalenie się Rzeczypospolitej w Madrycie. Król odrzuca propozycję.

